Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/3932

1.9.2026

PRIPOROČILO SVETA

z dne 10. julija 2026

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Nizozemske

(C/2026/3932)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ([2]) in zlasti člena 6(1) navedene uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2024/1263 določa cilje okvira ekonomskega upravljanja, s katerim se želi spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerne javnofinančne primanjkljaje. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje specifičnih priporočil za države in nadzor nad njihovim izvajanjem.

([1]) Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 (UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Komisija je 25. novembra 2025 sprejela mnenje o osnutku proračunskega načrta Nizozemske za leto 2026. Na isti datum je Komisija na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2026, v katerem je Nizozemsko opredelila kot eno od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, priporočilo za priporočilo Sveta o človeškem kapitalu v Evropski uniji ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2026, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([3]) sprejel 21. aprila 2026, skupno poročilo o zaposlovanju in priporočilo o človeškem kapitalu pa 9. marca 2026.

(3) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je povečati svetovno konkurenčnost Unije v naslednjih petih letih. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: inovacije, razogljičenje in konkurenčnost ter varnost. Kompas za konkurenčnost je od objave podlaga za delo v okviru evropskega semestra, s čimer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji EU, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.

(4) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2026 nadalje razvija skupaj z zaključno fazo izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost ([4]). Načrti za okrevanje in odpornost so bili skupaj s financiranjem kohezijske politike bistveni za uresničevanje prednostnih nalog politike v okviru evropskega semestra, saj so morali učinkovito obravnavati vse ali pomemben del izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v nedavnih ciklih, programi, ki se financirajo iz evropske kohezijske politike, pa so morali upoštevati specifična priporočila za države. Ker se mehanizem za okrevanje in odpornost bliža koncu svoje življenjske dobe, je še vedno bistveno, da se ohranijo in nadgradijo reforme in naložbe, ki se izvajajo z njegovo podporo, zlasti tiste, ki prispevajo k obravnavi izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države.

(5) Komisija je 3. junija 2026 objavila poročilo o državi za Nizozemsko za leto 2026. V njem je ocenila napredek Nizozemske pri izvajanju specifičnih priporočil za državo za leto 2025 ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Nizozemskem. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Nizozemska. V njem je bil tudi ocenjen napredek Nizozemske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.

([3]) UL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.
([4]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komisija je za Nizozemsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011. Glavne ugotovitve ocene makroekonomskih ranljivosti za Nizozemsko, ki so jo pripravile službe Komisije za namene navedene uredbe, so bile objavljene 20. maja 2026 ([5]). Komisija je 3. junija 2026 ugotovila, da na Nizozemskem ni več makroekonomskih neravnotežij. Natančneje, v preteklih letih so bile prisotne ranljivosti, povezane z visokimi ravnmi zadolženosti gospodinjstev, trgom stanovanjskih nepremičnin in velikim presežkom na tekočem računu, ki pa so se v zadnjem času zmanjšale. Velik presežek na tekočem računu se je v zadnjem času nekoliko zmanjšal in je deloma strukturen, saj Nizozemska deluje kot ključno evropsko trgovinsko vozlišče in gosti številna multinacionalna podjetja. Hkrati padec presežka z vidika varčevanja in naložb odraža dejstvo, da je k nedavni realni rasti BDP največ prispevalo domače povpraševanje in da se je povpraševanje povečevalo hitreje kot drugod v euroobmočju, čeprav z nižjih ravni. Presežek na tekočem računu naj se letos ali prihodnje leto ne bi povečal. Cene stanovanjskih nepremičnin ob zmanjšani ponudbi stanovanj še naprej vidno rastejo. Zadolženost gospodinjstev kot delež BDP se je v letu 2025 ponovno zmanjšala, čeprav počasneje kot prej, saj se je zadolževanje povečalo z nižjimi obrestnimi merami. Zadolženost gospodinjstev se lahko v prihodnjih letih stabilizira, tveganja, povezana z visoko zadolženostjo gospodinjstev, pa so delno ublažena z razširjenostjo hipotek s fiksno obrestno mero. Sprejeti so bili nekateri ukrepi politike za povečanje ponudbe stanovanj, najnovejši program javnih naložb, vključno s stanovanji, pa bi lahko srednjeročno pripomogel k zmanjšanju presežka na tekočem računu. V prihodnje bi lahko učinkovito povečanje ponudbe stanovanj in odprava davčnih spodbud, ki dajejo prednost nakupu stanovanj, financiranemu z zadolževanjem, pripomogla k zniževanju cen stanovanj in trajnemu zmanjšanju zadolženosti gospodinjstev, medtem ko bi spodbujanje domačih naložb pripomoglo k nadaljnjemu zmanjšanju presežka na tekočem računu. Evropski semester bo zagotovil okvir za spremljanje napredka pri stanovanjskih reformah.

(7) Svet je 10. julija 2026 na podlagi ocene in priporočila Komisije sprejel priporočilo o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Nizozemske iz aprila 2026 ([6]). Načrt, predložen v skladu s členom 15(2) Uredbe (EU) 2024/1263, zajema obdobje od leta 2026 do leta 2030 ter predstavlja fiskalno prilagoditev skozi štiri leta. Svet je priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov: 4,7 % v letu 2026, 3,5 % v letu 2027, 3,1 % v letu 2028, 3,5 % v letu 2029 in 3,7 % v letu 2030, kar ustreza najvišjim skupnim stopnjam rasti, izračunanim glede na izhodiščno leto 2025, v višini 4,7 % v letu 2026, 8,4 % v letu 2027, 11,7 % v letu 2028, 15,6 % v letu 2029 in 19,9 % v letu 2030. To priporočilo nadomešča Priporočilo z dne 21. januarja 2025 ([7]). Vendar najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, določene v navedenem priporočilu za leto 2025, in sicer 3,5 % letno in 10,4 % kumulativno glede na izhodiščno leto 2023, ostajajo relevantne za oceno skladnosti do vključno leta 2025.

(8) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je države članice pozvala, naj zaprosijo za usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo ([8]), Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025. Države članice lahko še vedno zaprosijo za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule kadar koli do leta 2028, če izpolnjujejo merila iz člena 26 Uredbe (EU) 2024/1263.

([5]) SWD(2026) 140 final.

([6]) Priporočilo Sveta z dne 10. julija 2026 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Nizozemske (UL C, C/2026/3912, 1.9.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/3912/oj).

([7]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o določitvi poti gibanja očiščenih odhodkov za Nizozemsko (UL C, C/2025/648, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/648/oj).

([8]) Sporočilo Komisije Upoštevanje večjih obrambnih izdatkov v okviru Pakta za stabilnost in rast (Bruselj, C(2025) 2000 final z dne 19. marca 2025).

(9) Nizozemska je 14. aprila 2026 predložila letno poročilo o napredku 2026 ([9]) v zvezi z upoštevanjem priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov ter v zvezi z izvajanjem reform in naložb v odziv na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo v okviru evropskega semestra. Letno poročilo o napredku odraža tudi polletno poročanje Nizozemske o napredku pri izvajanju načrta za okrevanje in odpornost v skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241.

(10) Rast realnega BDP je v letu 2025 znašala 1,8 %, inflacija po HICP pa 3,3 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi realni BDP zrasel za 1,0 % v letu 2026 in za 1,1 % v letu 2027, inflacija, merjena z indeksom HICP, pa naj bi znašala 3,2 % v letu 2026 in 2,5 % v letu 2027.

(11) Na podlagi podatkov, ki jih je zagotovil Eurostat ([10]), se je primanjkljaj sektorja država Nizozemske povečal z 0,7 % BDP v letu 2024 na 1,6 % BDP v letu 2025. Povečanje primanjkljaja v letu 2025 je predvsem posledica naraščajočih tekočih odhodkov in javnih naložb ter strukturnih znižanj dohodnine. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije 2026 v letu 2026 predviden primanjkljaj v višini 2,5 % BDP, v letu 2027 pa 1,9 % BDP. Povečanje primanjkljaja v letu 2026 je predvsem posledica začasnega učinka reforme vojaškega pokojninskega sistema, ki zahteva prenos približno 0,7 % BDP z vlade na zasebni pokojninski sklad.

(12) Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnanost ([11]), ki vključuje nacionalno financirane odhodke in odhodke, ki jih financira EU, v letu 2025 ekspanzivna in je znašala 0,8 % BDP. V letih 2026 in 2027 naj bi bila na splošno nevtralna.

(13) Glede na podatke Eurostata ([12]) se je dolg sektorja država Nizozemske povečal s 43,8 % BDP konec leta 2024 na 44,4 % BDP konec leta 2025. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije 2026 predvideva, da se bo delež javnega dolga v BDP do konca leta 2026 povečal na 46,9 %, do konca leta 2027 pa naj bi ostal na splošno stabilen pri 47,0 %. Povečanje v letu 2026 odraža predvsem posojila nizozemskemu operaterju prenosnega sistema električne energije TenneT in državnemu energetskemu podjetju EBN.

(14) Po podatkih Eurostata ([13]) so skupni odhodki sektorja država za obrambo na Nizozemskem v letu 2025 znašali 1,7 % BDP. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi v letu 2026 znašali 1,9 % BDP ([14]).

([9]) Letna poročila o napredku za leto 2026 so na voljo na: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en?prefLang=sl.

([10]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2026.

([11]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

([12]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2026.

([13]) Eurostat, javnofinančni odhodki po klasifikaciji izdatkov države po funkcijah (COFOG).

([14]) Natova opredelitev odhodkov za obrambo se razlikuje od opredelitve COFOG. Poleg tega bi lahko prišlo do razlik zaradi časa evidentiranja izdatkov, zlasti kar zadeva vojaško opremo, saj Nato pri poročanju ne upošteva pravil nacionalnih računov za čas evidentiranja.

(15) Unija se še naprej sooča s tveganji motenj v oskrbi z energijo in povečane nestanovitnosti cen, ki jih še zaostrujejo geopolitične napetosti, ki vplivajo na svetovne trge nafte in plina. Izkušnje iz energetske krize v obdobju 2022–2023 so pokazale, da splošni ukrepi, ki niso ciljno usmerjeni, povzročajo velike fiskalne stroške ter so socialno in gospodarsko neučinkoviti. Nizozemske je od izbruha vojne na Bližnjem vzhodu februarja 2026 sprejela ukrepe fiskalne politike za ublažitev učinka visokih cen energije na gospodinjstva in podjetja ([15]). Ti vključujejo sklad za izredne energetske razmere, namenjen podpori najranljivejšim gospodinjstvom z visokimi računi za energijo pozimi 2026–2027, trajno povečanje neobdavčenih nadomestil za potovanja in ciljno usmerjena znižanja davčne stopnje za motorna vozila za dostavna vozila in tovornjake za leto 2026. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi v letu 2026 fiskalni stroški teh ukrepov znašali manj kot 0,1 % BDP.

(16) Glede na izračune Komisije so očiščeni odhodki na Nizozemskem v letu 2025 zrasli za 7,2 %, v letih 2024 in 2025 pa skupno za 10,6 %. Rast očiščenih odhodkov je bila v letu 2025 nad najvišjo stopnjo rasti, ki jo je Svet priporočil januarja 2025, kar na letni ravni pomeni odstopanje v višini 1,5 % BDP. Ob upoštevanju let 2024 in 2025 skupaj je tudi kumulativna stopnja rasti očiščenih odhodkov nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti, kar pomeni odstopanje v višini 1,0 % BDP v kumulativnem smislu.

(17) Glede na izračune Komisije naj bi očiščeni odhodki na Nizozemskem v letu 2026 zrasli za 4,9 %. Napovedana rast očiščenih odhodkov je v letu 2026 nad najvišjo stopnjo rasti, ki jo je Svet priporočil 10. julija 2026, kar na letni ravni pomeni odstopanje v višini 0,1 % BDP.

(18) Nizozemski sistem obdavčitve dohodkov fizičnih oseb obravnava nekatera sredstva drugače kot preostala, kar izkrivlja razporeditev kapitala in vpliva na gospodarske odločitve. Zlasti odbitki hipotekarnih obresti – skupaj z nizkim davkom na pripisane najemnine – ustvarjajo močno fiskalno naklonjenost naložbam v stanovanja, ki se pogosto financirajo z zadolževanjem, ki prednjačijo pred naložbami v delnice in obveznice. Poleg tega se ugodnejša davčna obravnava razširi tudi na pokojninske prispevke in sredstva v podjetjih z omejenim številom lastnikov, ki so podjetja, v katerih je večina njihovih delnic v lasti le nekaj posameznikov. Medtem so dohodki gospodinjstev iz prihrankov in naložb obdavčeni po predpostavljenih – in ne dejanskih – stopnjah donosa, kar je praksa, ki lahko okrepi gospodarske cikle, če stopnje ne sledijo dejanskim rezultatom. Vlada je začela preučevati prehod na davek na rast kapitala, po možnosti do leta 2028. Izvajanje reform, ki zmanjšujejo to neenako davčno obravnavo – znotraj vrst sredstev in med njimi – bo zmanjšalo priložnosti za davčno arbitražo, okrepilo davčni sistem kot samodejni stabilizator, ublažilo ekonomske neenakosti in spodbudilo učinkovitejše razporejanje kapitala. Glede na njeno vlogo pri spodbujanju visoke zadolženosti gospodinjstev je zmanjšanje neenake davčne obravnave pomembno tudi pri odpravljanju makroekonomskih neravnotežij.

([15]) To odraža stanje na presečni datum pomladanske napovedi Komisije 2026 (4. maj 2026).

(19) Poleg zgoraj navedenih davčnih spodbud je precenjenost stanovanj na trgu posledica omejene odzivnosti ponudbe novih stanovanj na veliko povpraševanje, ki ga spodbujajo rast prebivalstva in vse manjša gospodinjstva. V letu 2025 naj bi bilo v državi prek 400 000 stanovanj premalo ([16]). Da bi vlada povečala ponudbo stanovanj z odpravo ključnih ovir, ki trenutno zavirajo gradnjo, bi lahko pospešila svoje načrte za racionalizacijo postopkov načrtovanja in izdaje dovoljenj, za dokončanje katerih je v povprečju potrebnih 6–7 let, ter poenostavitev gradbenih predpisov. Poleg tega bi se lahko dalo na voljo več zemljišč za gradnjo novih stanovanj. Napredek ovirajo tudi številna druga ozka grla, vključno s pomanjkanjem delovne sile in omejitvami gradnje, povezanimi s čezmernimi usedlinami dušika in prezasedenostjo elektroenergetskega omrežja. Povečanje ponudbe stanovanj je pomembno za ublažitev makroekonomskih neravnotežij.

(20) Slabo razvit zasebni najemniški trg na Nizozemskem predstavlja velike izzive glede cenovne dostopnosti in razpoložljivosti ter povečuje tveganje revščine za gospodinjstva z nizkimi in srednjimi dohodki. Čeprav so nedavni ukrepi politike, kot je podaljšanje reguliranih najemnin, nekaterim najemnikom zagotovili razbremenitev, so skupaj z višjimi obrestnimi merami in davčnimi spremembami prispevali tudi h krčenju fonda stanovanj. Ta trend je posledica tega, da najemodajalci prodajajo nepremičnine lastnikom, ki bivajo v lastnih stanovanjih, kar dodatno zmanjšuje razpoložljivost najemniških stanovanj, medtem ko so se najemnine za enote, ki presegajo cenovno kapico, zvišale. Da bi spodbudili rast v zasebnem najemniškem sektorju, bi lahko naložbe v zasebni najemniški trg postale privlačnejše, če bi regulirane najemnine prilagodili bolj v skladu z vrednotenjem nepremičnin, hkrati pa preprečili vrnitev k previsokim najemninam. Tako uravnoteženo ponovno umerjanje bi lahko pripomoglo k povečanju skupne ponudbe stanovanj in zmanjšanju spodbud za hipotekarni dolg za nakup hiše, kar bi posledično prispevalo k ublažitvi makroekonomskih neravnovesij.

(21) Nizozemski sistem dolgotrajne oskrbe se sooča z velikimi izzivi zaradi staranja prebivalstva, drage institucionalne oskrbe in velikodušne pokritosti vzdrževanih oseb. Nizozemska se v primerjavi z večino držav članic dobro odreže v smislu ustreznosti, razpoložljivosti in kakovosti sistema dolgotrajne oskrbe ter obsega delovne sile na tem področju. Vendar sistem vse bolj pritiska na državni proračun. Leta 2022 so skupni odhodki za dolgotrajno oskrbo na Nizozemskem znašali 3,8 % BDP, kar je najvišja vrednost v EU, glede na poročilo Komisije o staranju prebivalstva za leto 2024 pa naj bi se do leta 2070 povečali na 5,7 % BDP. Ukrepi za reševanje tega povečanja bi lahko vključevali uskladitev sofinanciranja, tj. lastnih prispevkov pacientov, s stroški oskrbe, ki so je pacienti deležni v okviru različnih vrst prejemkov. Sistem bi deloval stroškovno učinkoviteje, če bi pacienti obliko oskrbe izbrali na podlagi svojih individualnih potreb po oskrbi, namesto da izberejo obliko, pri kateri morajo najmanj doplačati. Koalicijski sporazum nove vlade vsebuje prizadevanja za izboljšanje stroškovne učinkovitosti, vključno z doseganjem strukturnih prihrankov v višini približno 0,2 % BDP v sedanjem mandatu. K zmanjšanju stroškov bi lahko pripomogle tudi dodatne naložbe v preprečevanje, da bi upočasnili nastanek potreb po dolgotrajni oskrbi, in nadaljnje izboljšanje zagotavljanja oskrbe v skupnosti. S temi izboljšavami bi se lahko zagotovila učinkovitejša porazdelitev koristi, ki jih zagotavlja sistem, ne da bi pri tem ogrozili njegovo visoko pokritost in kakovost sistema.

(22) Sistematično, smiselno in pravočasno vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje instrumentov Unije za financiranje, pa tudi v okviru evropskega semestra.

([16]) Na podlagi izračunov in napovedi Evropske komisije in Skupnega raziskovalnega središča. Za podrobnosti glej: Balouktsi idr. (2026) Housing investment needs in the EU (Potrebe po naložbah v stanovanja v EU). Tehnično poročilo JRC 144419.

(23) Izvajanje programov kohezijske politike, ki vključujejo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP) in Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), poteka na Nizozemskem hitreje od povprečja v EU, kar zadeva izbiro projektov in plačila. Pomembno je ohraniti sedanji zagon, hkrati pa čim bolj povečati učinek naložb na terenu. Nizozemska že sprejema ukrepe v okviru svojih programov kohezijske politike za povečanje konkurenčnosti in rasti. Bistveno je zagotoviti, da se nove naložbe, ki jih je Nizozemska opredelila v svojem vmesnem pregledu skladov kohezijske politike, zlasti tiste, povezane s petimi prednostnimi nalogami, opredeljenimi v uredbi o vmesnem pregledu ([17]), izvedejo hitro in učinkovito.

(24) Nizozemska se sooča z več izzivi, povezanimi z nezadostnimi naložbami v raziskave in inovacije ter omejenim dostopom do financiranja za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, nadaljnjo odvisnostjo od fosilnih goriv skupaj z ozkimi grli v infrastrukturi elektroenergetskega omrežja, segmentacijo trga dela ter pomanjkanjem delovne sile in spretnosti, vključno s slabim doseganjem temeljnih spretnosti ter premajhno udeležbo na področjih STEM, zlasti med premalo zastopanimi skupinami.

(25) Nizozemski inovacijski ekosistem ima koristi od močnih okvirnih pogojev za raziskave in inovacije, vendar intenzivnost javnih raziskav in razvoja ostaja pod povprečjem EU, intenzivnost zasebnih raziskav in razvoja pa zaostaja za najuspešnejšimi državami v EU (Švedska, Danska in Finska) in vodilnimi svetovnimi državami na področju inovacij, kot so Združene države Amerike. Obstaja tveganje, da se bo napredek na področju raziskav in razvoja še upočasnil, če te vrzeli ne bodo odpravljene. Nizozemska vlada je za reševanje teh izzivov napovedala akcijski načrt za dosego cilja 3 % BDP za naložbe v raziskave in razvoj do leta 2030, vključno s pobudami politike, kot sta ustanovitev nacionalne agencije za prelomne inovacije in revidirana industrijska politika v ključnih sektorjih, kot so polprevodniki ali biotehnologija, ter za podporo regionalnim inovacijskim grozdom. Vendar je izvajanje teh ukrepov še vedno v zgodnji fazi. Zagotavljanje skladnosti med temi pobudami in obstoječo nacionalno tehnološko strategijo je bistveno za preprečevanje razdrobljenosti politik in povečanje njihove učinkovitosti. Krepitev javne podpore inovacijam lahko pomaga spodbuditi inovacijsko okolje, spodbuditi rast produktivnosti in ohraniti vodilni položaj Nizozemske na področju inovacij v Evropi.

(26) Čeprav imajo nekatera nizozemska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi enega najglobljih trgov tveganega kapitala v Evropski uniji, imajo težave pri dostopu do financiranja. Zlasti zagonska podjetja se srečujejo z omejitvami v predsemenski fazi in imajo posledično težave pri uspešnem širjenju. Zaradi pomanjkanja tveganega kapitala v poznejši fazi inovativna nizozemska podjetja iščejo financiranje ali se preselijo v tujino, kar omejuje zmožnost Nizozemske, da bi zagonska podjetja razvila v velike akterje na trgu. Javna podpora zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi je doslej vključevala razmeroma omejena finančna sredstva in ni bila predvidljiva. Nizozemska vlada je napovedala ustanovitev nacionalne investicijske institucije, osredotočene na zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ki naj bi začela delovati leta 2028. Vendar bosta ključnega pomena učinkovito izvajanje in stalno spremljanje. Če vrzel v financiranju ne bo obravnavana, bi lahko ovirala inovacije in dolgoročno konkurenčnost, saj je rast produktivnosti pri zagonskih podjetjih in podjetjih v razširitveni fazi običajno višja kot pri drugih novih podjetjih, Poleg dostopa do financiranja ima pomembno vlogo pri podpiranju zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi tudi splošno poslovno okolje. Regulativna zapletenost, upravno breme in negotovosti v davčnem okviru lahko negativno vplivajo na sposobnost podjetij za inovacije in obseg. Nizozemska bi lahko za rešitev tega vprašanja izkoristila razširitev uporabe finančnih instrumentov, kot so jamstva in strukture sklada skladov, da bi mobilizirala kapital in privabila institucionalne vlagatelje. Nacionalna investicijska institucija bi lahko pomagala tudi zagotoviti predvidljivost politike in zmanjšati razdrobljenost.

([17]) Uredba (EU) 2025/1914 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. septembra 2025 o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda.

(27) Inovacijska dejavnost na Nizozemskem je močno skoncentrirana v velikih uveljavljenih podjetjih, pri čemer so tri najuspešnejša podjetja leta 2023 predstavljala približno četrtino skupnih naložb v raziskave in razvoj, mlada in majhna podjetja pa k temu prispevajo le v omejenem obsegu. Kljub razmeroma visokim stopnjam digitalizacije med nizozemskimi MSP je med malimi in velikimi podjetji še vedno velika vrzel pri uvajanju naprednih tehnologij, kot sta umetna inteligenca in računalništvo v oblaku. Posledično rast produktivnosti spodbujajo predvsem uveljavljena podjetja, razlike med podjetji v istih sektorjih pa se povečujejo. Z nadaljnjo digitalizacijo in inovacijami med MSP je mogoče povečati produktivnost. Nizozemska vlada je napovedala revizijo sheme davčnih olajšav za raziskave in razvoj, da bi jo poenostavila in razširila njeno področje uporabe ter tako spodbudila manjša in novejša podjetja k sodelovanju v dejavnostih raziskav in razvoja. Nizozemska bi lahko za nadaljnje reševanje teh izzivov izvedla kombinacijo fiskalnih in nefiskalnih ukrepov, kot so kuponi in nepovratna sredstva za digitalno uvajanje, davčne spodbude za naložbe v napredne tehnologije in prilagojena usposabljanja za spodbujanje digitalnih spretnosti, spodbujanje uvajanja naprednih tehnologij in krepitev inovacijske zmogljivosti, zlasti med MSP.

(28) Nizozemska je še vedno močno odvisna od fosilnih goriv, kljub temu da je raven obnovljivih virov energije v mešanici virov električne energije na Nizozemskem nad povprečjem EU. Čeprav se je uvajanje obnovljivih virov energije v letu 2024 pospešilo, je Nizozemska leta 2025 dosegla le majhen napredek pri uvajanju obnovljivih virov energije, delno zaradi prezasedenosti omrežja, naraščajočih stroškov v oskrbovalnih verigah z odobalno vetrno energijo ter industrijskim povpraševanjem po energiji, nižjim od pričakovanega. Istočasno se je skupna poraba končne energije leta 2024 v primerjavi z letom 2023 povečala, s čimer se je obrnilo zmanjšanje, doseženo od leta 2019, ne glede na zmanjšanje porabe končne energije v stanovanjskem sektorju. Zaradi tega je nizozemsko gospodarstvo občutljivo na svetovna gibanja cen in ovira prehod na zeleno gospodarstvo. Zato so potrebna dodatna prizadevanja za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv in izboljšanje energetske učinkovitosti na Nizozemskem, tudi v stavbah in industrijskih procesih. To bi lahko vključevalo ukrepe za zmanjšanje finančnih tveganj v sektorju vetrne energije na morju, da se ohrani privlačnost naložb v sektorju.

(29) Prezasedenost elektroenergetskega omrežja se je še povečala, kar vpliva na podeželska in mestna območja ter na prenosno in distribucijsko omrežje. To ovira prehod na čisto energijo, omejuje gospodarsko dejavnost in zmanjšuje konkurenčnost Nizozemske. Prezasedenost omrežja se obravnava s kombinacijo vse večjih naložb v omrežja in regulativnih pobud, vključno z novim energetskim zakonom. Kljub tem ukrepom bo prezasedenost omrežja kratko- do srednjeročno še naprej velik izziv, ki mu je treba nenehno namenjati pozornost in ukrepati. Nizozemska bi lahko imela koristi od povečanja zmogljivosti svojega prenosnega in distribucijskega omrežja, izvajanja in spodbujanja rešitev za prožno ponudbo električne energije in povpraševanje po njej, čim večjega povečanja trgovanja z električno energijo med trgovalnimi območji prek obstoječe čezmejne infrastrukture in nadaljnje poenostavitve postopkov za izdajo dovoljenj za omrežje.

(30) Glede na ključno vlogo človeškega kapitala pri krepitvi konkurenčnosti in strateške avtonomije Unije je Svet leta 2026 priporočil, naj države članice sprejmejo ukrepe za nujno reševanje strukturnih izzivov, povezanih s človeškim kapitalom, na področju spretnosti, izobraževanja in usposabljanja, ki ovirajo konkurenčnost. Specifična priporočila za Nizozemsko za leto 2026 lahko prispevajo k izvajanju priporočila Sveta o človeškem kapitalu v Uniji.

(31) Previsoke ravni usedlin dušika, ki so predvsem, vendar ne izključno, posledica intenzivnega kmetijskega sektorja, ostajajo velik okoljski izziv, ki vpliva na celotno nizozemsko gospodarstvo. Zaradi previsokih usedlin dušika prihaja do prekomernega gnojenja in zakisljevanja tal in vodnih teles, hkrati pa je močno omejeno izdajanje dovoljenj za gradbene dejavnosti. Skrb še vedno vzbuja tudi kakovost površinskih in podzemnih voda. Za strukturno obravnavo čezmernih usedlin dušika v sektorjih, ki prispevajo emisije, in za spodbujanje prehoda na trajnostno kmetijstvo, vključno z ekološkim kmetovanjem, je potrebno izvajanje konkretnih ukrepov. Zlasti bi Nizozemska lahko imela koristi od sprejetja kmetijskih praks, katerih cilj je zmanjšati onesnaževanje s hranili in pesticidi ter emisije toplogrednih plinov.

(32) Delež prožnega zaposlovanja na trgu dela, vključno z delavci s pogodbami za določen čas in samozaposlenimi, ostaja visok in na Nizozemskem znaša 35,4 %, kar je precej nad povprečjem EU, ki znaša 20,6 %. Čeprav določena stopnja prožnosti podpira gospodarsko prilagodljivost, je razširjena uporaba prožnega zaposlovanja poglobila segmentacijo trga dela (tj. razdelitev trga dela na različne kategorije delavcev z različnimi ravnmi varnosti zaposlitve in/ali dostopom do socialnih in drugih prejemkov). Ranljive skupine, kot so delavci z nižjo ravnjo spretnosti in osebe z migrantskim ozadjem, so nesorazmerno prizadete in se pogosto soočajo z negotovimi zaposlitvenimi pogoji, vključno z omejenim dostopom do usposabljanja in razvoja, neustrezno socialno zaščito ter večjim tveganjem revščine zaposlenih in socialne izključenosti. Ti izzivi ne le povečujejo neenakosti v priložnostih, temveč tudi ogrožajo dolgoročno produktivnost. Da bi povečala zaščito in ustvarila enake konkurenčne pogoje za zaposlene, vlada pripravlja sveženj reform, namenjenih zmanjšanju spodbud za samozaposlovanje in prožno zaposlovanje. V ta namen sta ključnega pomena hitro izvajanje obveznega invalidskega zavarovanja za samozaposlene in zagotavljanje večje varnosti zaposlitve za tiste, ki delajo na podlagi prožnih pogodb o zaposlitvi.

(33) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti ostaja ključni izziv na Nizozemskem, ki vpliva na sektorje, povezane z dvojnim prehodom in družbenimi izzivi, kot so zdravstvo, izobraževanje, tehnologija in IKT. Razlog za pomanjkanje delovne sile so še naprej strukturni dejavniki, kot sta visoko povpraševanje v sektorjih z nizko produktivnostjo in premajhna ponudba zaradi nizkega povprečnega števila opravljenih delovnih ur ter staranje in počasna rast delovne sile. Čeprav bi trajno pomanjkanje lahko ustvarilo spodbude za inovacije, ki zmanjšujejo potrebo po delu, pa lahko hkrati ovira tudi rast produktivnosti in konkurenčnost. Nizozemska ima visoko stopnjo udeležbe, vendar še vedno ostaja neizkoriščen potencial delovne sile med osebami z migrantskim ozadjem in delavci s krajšim delovnim časom, zlasti ženskami. Boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, tudi z boljšim dostopom do cenovno dostopnega otroškega varstva in privabljanjem talentov v poklicih, za katere je značilno trajno pomanjkanje, lahko prispeva k povečanju ponudbe delovne sile. Obstajajo različne možnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje, vendar imajo ljudje na obrobju trga dela le omejene koristi. Izzivi, povezani s kakovostjo delovnih mest in delovnimi pogoji, so še vedno prisotni za mobilne delavce in delavce migrante, zlasti v delovno intenzivnih sektorjih, ki so odvisni od prožnih ureditev zaposlovanja. Ukrepi politike na strani povpraševanja bi se lahko osredotočili na obravnavanje strukturnih dejavnikov delovno intenzivnih sektorjev z nizko produktivnostjo, hkrati pa spodbujali sektorje z visoko dodano vrednostjo in sektorje, povezane z družbenimi izzivi, kot so izobraževanje, zdravstveno varstvo ter zeleni in digitalni prehod, ter medsektorsko mobilnost.

(34) Upad osnovnih spretnosti študentov na Nizozemskem pomeni tveganje za konkurenčnost gospodarstva in rezultate na trgu dela. Število poduspešnih učencev se je v zadnjem desetletju močno povečalo na področju matematike, naravoslovja in branja. Enakost v izobraževanju ostaja izziv, pri čemer je poduspešnost bistveno višja med prikrajšanimi učenci kot med njihovimi vrstniki. Nizozemska bi lahko okrepila ciljno usmerjeno podporo za poduspešne šole, učence, rojene v tujini, in učence z migrantskim ozadjem. Pomanjkanje učiteljev se je zmanjšalo, vendar jih je še vedno močno premalo, kar vpliva na učne rezultate učencev. Da bi postal učiteljski poklic privlačnejši ter bi pomagal pritegniti in zadržati učitelje, bi lahko Nizozemska izboljšala delovne pogoje in poklicno napredovanje, tudi z zmanjšanjem upravnega bremena za učitelje in spodbujanjem bolj raznolikih poklicnih poti.

(35) Nizozemska se sooča s strukturnimi izzivi pri razvoju dovolj široke baze spretnosti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Kljub močni udeležbi v poklicnem in visokošolskem izobraževanju je delež diplomantov na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter IKT še vedno razmeroma nizek na obeh ravneh izobraževanja, kar vse bolj omejuje produktivnost. Zato je pomanjkanje še vedno prisotno v tehničnih poklicih, zlasti v sektorjih, kot so gradbeništvo, energetika in proizvodnja, ki so ključni za zeleni in digitalni prehod, v katerih povpraševanje po specializiranih spretnostih še naprej presega ponudbo. Ženske so še vedno bistveno premalo zastopane na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, medtem ko je pri študentih z migrantskim ozadjem manj verjetno, da se bodo odločili za študij na teh področjih, in so bolj prizadeti zaradi poduspešnosti pri osnovnih spretnostih. Te razlike so povezane s spolnimi stereotipi in širšimi neenakostmi v izobraževanju, vključno z vrzelmi v uspešnosti in dostopu do priložnosti za prikrajšane skupine. Za reševanje teh vprašanj so potrebni ciljno usmerjeni podporni mehanizmi in boljši dostop do karierne orientacije, da bi spodbudili širšo udeležbo v smereh na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Povečanje vključenosti in privlačnosti teh področij je bistveno za razširitev nabora talentov, zmanjšanje pomanjkanja spretnosti in zagotovitev, da se lahko Nizozemska odzove na spreminjajoče se povpraševanje na trgu dela.

(36) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2026 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja za leto 2026. Kar zadeva Nizozemsko, priporočilo 1 prispeva k izvajanju prvega, drugega, tretjega in petega priporočila za euroobmočje, priporočilo 2 prispeva k izvajanju četrtega priporočila o euroobmočju, priporočili 3 in 4 prispevata k izvajanju sedmega priporočila za euroobmočje, priporočilo 5 pa prispeva k izvajanju petega priporočila za euroobmočje –

PRIPOROČA, da Nizozemska v letih 2026 in 2027 ukrepa tako, da:

1. upošteva najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je Svet priporočil 10. julija 2026; okrepi skupne odhodke za obrambo in varnostne odhodke ter pripravljenost, hkrati pa zagotovi vzdržnost dolga in učinkovito porabo ter postopno prilagodi proračun, da se ohranijo strukturno višji odhodki za obrambo; zagotovi, da so ukrepi, sprejeti za ublažitev učinka zvišanja cen energije, začasni, namenjeni zaščiti ranljivih gospodinjstev ali upoštevanju potreb energetsko intenzivnih podjetij, da ohranijo spodbude za prihranke energije in da so njihovi fiskalni stroški v skladu z zavezami iz fiskalnega okvira EU; uskladi obdavčitev različnih vrst dohodkov od premoženja, vključno s postopno odpravo davčne olajšave za hipotekarne obresti; sprejme in izvede ukrepe za odpravo ovir za gradnjo novih stanovanj s poenostavitvijo postopkov načrtovanja in izdajanja dovoljenj; podpre razvoj cenovno dostopnega zasebnega najemniškega sektorja, vključno s prilagoditvijo reguliranih najemnin; obravnava pričakovano povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, za dolgotrajno oskrbo z izboljšanjem stroškovne učinkovitosti sistema;

2. zagotovi kontinuiteto reform in naložb, ki se izvajajo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; ohrani zagon pri izvajanju programov kohezijske politike, pri čemer se po potrebi opre na prerazporeditev v strateške prednostne naloge in prožnosti, dogovorjene v okviru vmesnega pregleda okvira kohezijske politike;

3. poveča intenzivnost raziskav in razvoja v javnem in zasebnem sektorju z usmerjanjem podpore v naložbe v ključne strateške tehnologije in regionalne inovacijske ekosisteme; odpravi vrzel v financiranju za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, vključno z zagotavljanjem spodbud za privabljanje institucionalnih vlagateljev; podpre MSP pri inovacijah in sprejemanju novih tehnologij;

4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv s pospeševanjem uvajanja obnovljivih virov energije in izboljšanjem energetske učinkovitosti, zlasti v stavbah; zmanjša prezasedenost elektroenergetskega omrežja s povečanjem zmogljivosti prenosnega in distribucijskega omrežja, izvajanjem rešitev za prožnost, čim večjim povečanjem trgovanja med območji in nadaljnjo poenostavitvijo postopkov za izdajo dovoljenj; učinkovito izvede strukturne ukrepe za odpravo čezmernih usedlin dušika in poslabšanja kakovosti vode, s posebnim poudarkom na trajnostnem kmetijstvu;

5. sprejme in izvede ukrepe za zmanjšanje spodbud za uporabo prožnih ali začasnih oblik zaposlitve; odpravi pomanjkanje delovne sile in spretnosti, tudi z izkoriščanjem premalo izkoriščenega potenciala delovne sile ter večjo ciljno usmerjenostjo ukrepov izpopolnjevanja in preusposabljanja; spodbudi prerazporeditev delovne sile v sektorje z visoko produktivnostjo in sektorje, povezane z družbenimi izzivi, ob hkratnem izboljšanju delovnih in življenjskih pogojev mobilnih delavcev in delavcev migrantov; izboljša osnovna znanja in spretnosti učencev, tudi s povečanjem privlačnosti učiteljskega poklica in zagotavljanjem prilagojene podpore prikrajšanim šolam; spodbudi udeležbo v programih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike.

V Bruslju, 10. julija 2026

Za Svet

predsednik

S. HARRIS